

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

'Ik wens jullie vrede' (Joh 20:19,21). Shalom, vrede. In Bijbelse tijden is de vredeswens een gangbare manier van groeten. De brieven van Paulus beginnen er stevast mee, die woorden waar ook elke kerkdienst mee begint: 'genade zij u en vrede'. We zijn al enkele weken onderweg met elkaar in deze reis door de Bijbel, deze reeks van preken over de vrucht van de Geest. Zondag na zondag pellen we de schil verder af, en reiken we steeds dieper in het leven zoals God het ziet, een leven in zijn Geest.

*Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing (Gal 5:22-23a).*

We begonnen bij de liefde, en vorige week stond de vreugde centraal. Vandaag denken we samen na over vrede, de vrede die van God uitgaat en in Christus tot bloei kwam. Waar denk je aan bij het woord vrede? Wat komt er dan bij je op? Misschien denk je aan een moment van complete rust en kalmte. Deze moderne tijd, met haar drukte en geraas, met haar materialisme en verkilling, vraagt veel van ons. De nooit ophoudende informatieprikkels, de verwachtingen die we onszelf opleggen, alle verplichtingen om aan te voldoen... het kan maken dat je in de knel komt te zitten. Ik hoor het van veel mensen van mijn generatie: hoe gejaagd het leven geworden is door overvolle agenda's; het is een steeds vaker gehoorde klacht onder jong- volwassenen: geen vreugde meer kunnen vinden, steeds weer overspoeld worden door drukte, en altijd maar moe zijn.

Een vredig moment... waar denk je dan aan? Dobberen op het water, of een zomerochtend in de vroege. De dauw die op het gras ligt, de zon die opkomt in de verte, het kwetteren van vogels. Hoe je tegen vrede aankijkt, hangt natuurlijk sterk af van je leefomstandigheden. Wij zijn vaak zo druk, dat we intens verlangen naar rust. Even niet moeten leven naar de klok. Niks dat moet. Maar als je het zou vragen aan één van de Oekraïense vluchtelingen in het Karmelietessenklooster hier in Brugge, dan krijg je een heel ander verhaal te horen. Veilig kunnen wonen in je land, bevrijd zijn van vijanden, niet meer bang hoeven zijn voor tanks en bommen... dat is vrede voor hen.

Ja, vrede heeft ook te maken met goede verhoudingen tussen mensen: dat je elkaar niet naar het leven staat, maar eerbied hebt voor de ander. Geen strijd meer, maar verbondenheid, respect, zorg voor elkaar. Zwaarden tot ploegijzers omsmeden: dat is het grote visioen van Jesaja. We leven in een gebroken wereld, die vol is van strijd, van ongelijkheid en onrust. Die gebrokenheid ervaren we ook in ons eigen leven: mensen die het contact met elkaar verliezen, verbondenheid die stikt, ruzies en wrevel die doorwoekeren als onkruid.

Wat bedoelt de Bijbel als het gaat over de vrede van God, de vrede die de Geest in ons wil laten groeien? Laten we beginnen met de Bijbelse betekenis van het woord 'vrede'. In de Galatenbrief staat het Griekse woord *eirènè*. Je hoort daarin de naam Irene. Het heeft een vergelijkbare strekking als het Hebreeuwse woord *shalom*. En dat betekent veel meer dan de afwezigheid van oorlog. *Shalom* betekent 'compleet zijn', 'heel zijn' of zelfs 'vervulling'. Het gaat om de ervaring dat alles goed is, een gevoel van

volledigheid. Shalom is dus een allesomvattend begrip en gaat ook over het hele leven: om vrede met jezelf, met God en met anderen.

Je kunt niet zomaar zeggen: ik verlang naar de gemoedsrust en kalmte in mijzelf, een leven zonder stress... maar de verzoening met anderen en met God streef ik niet na. Magazines als Hapiness en Flow staan er vol mee, met die beperkte blik op vrede. Vrede is kiezen voor jezelf, stress verminderen door eenvoudiger te leven. Nu geloof ik wel dat bewuster leven je zeker gelukkiger kan maken, maar dat is niet de vrede waar de Bijbel over spreekt. De vrede die God ons geven wil is een allesomvattende vrede, een vrede die ons hele leven wil doordringen, vrede die heelt wat gebroken is in onszelf en met anderen; vrede die rust geeft te midden van een gebroken wereld, vrede die bevrijdt van angst. Het gaat daarbij niet om een moment van rust, maar om een levenshouding, een ankerpunt dat rust geeft te midden van deze onrustige wereld waarin wij leven. We worden onherroepelijk geconfronteerd met ziekte en dood, met conflicten, de onvrede ook met onszelf, met wat niet lukt, de fouten die wij keer op keer weer maken. Ware levenskunst, een leven in de Geest, is ook leren leven met gebrokenheid, met verlies en schuld. Verdriet en pijn wordt ons niet altijd bespaard. Maar te midden van de chaos van deze wereld, geeft God ons vrede, zijn vrede! Daarover gaan de Bijbelteksten van vandaag.

En ten eerste gaat het daarbij om innerlijke vrede, om kalmte – ook al is de wereld om je heen woelig en onrustig. Al in Johannes 14 komen we die woorden tegen: “Ik laat jullie mijn vrede na; mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. Maak je niet ongerust en verlies de moed niet” (Joh 14:27). Deze woorden van Jezus staan in een lange afscheidsrede die begint in hoofdstuk 14 en doorloopt tot hoofdstuk 17. Jezus heeft net het brood met zijn leerlingen gedeeld en de beker rondgegeven. Jezus neemt afscheid omdat hij weet dat hij de weg van het kruis moet gaan, om zo vrede en verzoening te brengen in deze wereld.

Jezus is vervuld door een innerlijke vrede. Kwade machten roeren zich, en het net ontsluit zich rondom hem. Vijanden staan tegen hem op en beramen zijn dood. Maar te midden van die onrust en bedreiging, spreekt Jezus over vrede. In de grondtekst staat een werkwoord dat ‘verwarren’ of ‘door elkaar schudden’ betekent (Gr. *tarassoo*). Letterlijk mag je hier vertalen: laat je hart niet verward worden en wees niet bang. Laat niet toe dat de wereld met haar strijd en haar onrust je in de war brengt. Wees niet bang, en leef vanuit mijn vrede. Dat is wat Jezus hier aan zijn leerlingen zeggen wil.

Hoofdstukken later, wanneer Jezus door de dood is heengegaan, komt die vrede terug. We lezen met elkaar uit Johannes 20. Ook dit hoofdstuk begint donker. Het is de eerste dag van de week, en het is avond geworden. De leerlingen zitten bij elkaar in een kamer, met de ramen en de deuren dicht ‘omdat ze bang waren voor de joden’. Na alles wat er met hun rabbi gebeurd is, zijn ze bang. Angst heeft zich vastgezet in hun hart. Bewegingloos en zonder hoop zitten ze daar, in het donker van die afgesloten ruimte.

Herken je dat in je leven? Dat je soms zonder hoop kunt zijn, dat angst alles overschaduwde. Dat je vastloopt en niet meer weet hoe je verder moet? Zo was het ook voor de leerlingen. Maar juist nu alles zo vast zit en zij geen weg meer zien, verschijnt

Jezus in hun midden als een onverwachte kiem van licht. En het eerste woord dat Jezus spreekt is: shalom! Ik wens jullie vrede (Joh 20:19).

Het is een ongelofelijke daad van liefde. Ze waren niet in staat geweest om met hem te bidden. Ze hebben hem in de steek gelaten in het uur van zijn eenzame dood. En toch wenst hij hun vrede. Jezus doet wat hij zijn hele leven gedaan heeft: overal waar zijn voeten hem brachten, vertelde hij over een koninkrijk van vrede en recht. En ook nu weer kiest hij de weg van de liefde, de weg van verzoening, door hen vrede te wensen.

Jezus laat hen zijn wonden zijn, zijn doorboorde handen en zijn zij... de merktekens van de afwijzing, de haat en de verwerping, die hij moest ondergaan. Hij komt onder hen in al zijn kwetsbaarheid. En nu pas zien ze dat het Jezus is. 'Zij zagen de Heer', schrijft Johannes in vers 20. In die herkenning, keert de vreugde terug. Want Johannes schrijft ook dat ze blij waren. Angst en hopeloosheid maakt plaats voor vreugde. Wanneer Jezus zijn vrede geeft, dan komt ook de blijdschap mee, de vreugde die de Heer ons geven wil. Vreugde en vrede: ze horen samen, zoals Paulus ook schrijft in de Galatenbrief.

En dan klinken voor de tweede keer diezelfde woorden: 'ik wens jullie vrede'! Jezus blaast over hen heen met zijn adem. Ze kunnen de lucht voelen wanneer hij uitademt. Zo ontvangen zij de heilige Geest en worden zij op weg geblazen. Zoals Jezus gezonden is door de Vader, zo worden ook de leerlingen op weg gestuurd om vredestichters te zijn in een wereld op drift. En nu komen we bij die andere betekenis van vrede. Vrede gaat ook over weer 'heelmaken', om verzoening en vergeving van schulden. En precies die opdracht krijgen ze mee: om in zijn naam de vergeving van schuld aan mensen aan te zeggen, om mensen die vastgelopen zijn vrede te brengen, om hen los te maken van angst, zonde en schuld.

Maar ook wijzelf hebben steeds die vergeving nodig. Ware vrede betekent ook dat rechtgezet wordt wat tussen ons en God in staat, dat het verkeerde dat wij deden geheeld en verzoend wordt. En dat vraagt ook om inkeer, om gebed, en de confrontatie met ons eigen karakter. Alleen vanuit Gods genadige vergeving kunnen wij groeien in christelijke levenskunst

Het gedeelte uit Efeziërs 4 begint net als Johannes in verdrukking en dreiging. 'Ik, die gevangen zit omwille van de Heer', zo begint Paulus dit hoofdstuk. Ook Paulus maakt vijandschap mee, en schrijft deze woorden vanuit gevangenschap. En nu drukt hij de Efeziërs op het hart om de vrede hoog te houden:

*Span u in door de samenbindende kracht van de vrede de eenheid te bewaren die de Geest u geeft (Efeziërs 4:3).*

Een derde vorm van vrede komt hier aan het licht: de vrede onder elkaar. In dit vers horen we dat de eenheid in de gemeente en de onderlinge vrede alles met elkaar te maken hebben. Het is de Geest die de eenheid in ons ademt. Als een touw wordt die eenheid samengebonden door de vrede, de vrede die opbloeide in Christus. Span je in! zegt Paulus. Vrede onder elkaar vraagt om inzet, om moeite, om volharding soms ook. En nu komen ook de andere vruchten van de Geest weer terug: wees zachtmoedig

en geduldig, en verdraag elkaar uit liefde. Liefde, zachtmoedigheid en geduld: zo houd je de vrede vast.

Paulus schrijft dit niet zomaar. In de gemeente van Efeze kwamen Joodse en Griekse christenen samen, en dat zorgde geregeld voor meningsverschillen. Vandaag is het niet veel anders in onze kleine protestantse gemeente. Ook wij zijn heel verschillend door onze achtergronden en onze geschiedenis. Maar Paulus leert de Efeziërs hoe zij ondanks hun verscheidenheid één kunnen zijn. Paulus noemt zeven aspecten, zegen dingen die hen samenbinden: jullie zijn samen één lichaam... en in jullie midden is er één Geest, één hoop en één Heer, één geloof, één doop en één God. Zevenmaal één.

Die eenheid houdt ook ons samen: wij zijn één in Christus, want hij is onze vrede. In zijn Geest gaan wij steeds samen op weg, in dat ene geloof dat ons door de tijden heen is doorgegeven... dat visioen van vrede en recht. Eén hoop, één doop, één God. De vrede die Jezus ons schept vuurt ons aan om vredestichters te zijn in de wereld waarin wij leven. En diezelfde vrede houdt ons samen. Als wij straks het Avondmaal met elkaar vieren denk dan aan die woorden van Jezus: ik wens jou vrede. Als proeft van het brood en drinkt van de wijn, denk dan aan Hem. Hij die gezegd heeft: mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. Zijn vrede die weer heel maakt, zijn liefde die je hart vervullen mag met vreugde. Vrede die rust geeft door alles heen.

Leef dan ook vanuit de vrede: span je elke dag in om vrede en verbondenheid uit te dragen in het leven van alle dag, hier in onze kerk en daarbuiten. Moge de vrede van God je hart vervullen met blijdschap.

Shalom, vrede voor jou!